

David Van Reybrouck ideale 'centrale gast' van theaterfestival

THEATER FESTIVAL CEMENT

★★★★★

Op de openingsavond van het festival voor jonge theatermakers zijn mooie aanzetten te zien.

MAASTRICHT 'Waarom toch?' De gelauwerde schrijver, essayist, dichter en archeoloog David Van Reybrouck (Libris Literatuurprijs 2010 voor *Congo*) vroeg zich dinsdagavond af, tijdens zijn openingspeech van Festival Cement in Maastricht, waarom in deze tijden van 'breedbeeld, breedband, flatscreen en nieuw plasma display panel een prehistorische communicatievorm als theater nog steeds overleeft'. Voor publiek is het toch eigenlijk 'zitten en zwijgen' en kijken naar 'volwassenen die een spelletje spelen'. Maar, zo benadrukte hij vol vuur: 'Het gaat om de broze schoonheid die eenmalig en onherhaalbaar is en die in deze tijd van ellendige heropvraagbaarheid van bestanden zijn unieke bestaan ontleent aan dat wat zich bevindt, voltrekt, openbaart en ontvouwt op dat ene moment op die ene plaats waar het publiek het ziet.'

Met Van Reybrouck heeft het Zuidelijke Festival Cement een ideale 'centrale gast' binnen weten te slepen. De vooral als schrijver bekende Vlaming is naast een begenadigd debater en archeoloog ook een bescheiden maar bijzonder toneelschrijver. Drie stukken heeft hij op zijn naam staan. Het jongste, *Missie* (2009), vormde maandag de vooravond van Festival Cement: een zinderende monoloog, prachtig vertolkt door acteur Bruno Vanden Broecke, over een Witte Pater in Congo, op verlof in België. De tekst vermengt op ingenieuze wijze groot leed uit Afrika met klein leed uit West-Europa. De voorstelling bevat alles wat theater belangwekkend maakt - intimiteit, actualiteit, diepgang, vermaak en ontroering - en blijft lang nazinderen.

Voor jonge theatermakers, die traditiegetrouw het artistieke hart vormen van Cement, had Van Reybrouck

een opdracht: 'Pak me vast, neem me mee naar een wereld die ik niet ken en toon aan dat die wereld ook de mijne is. Zeg mij wat ik niet weet, spreek tegen wat ik dacht en zorg dat ik er was zonder dat ik het wist.'

De jonge Turkse theatermaker Sadedtin Kirmiziyüz gaf daar met zijn première van *De vader, de Zoon en het Heilige Feest* (Huis van Bourgondië) volop gehoor aan. De vloer ligt vol met witte kartonnen bekertjes. In het midden staat een vierkant blok. Het beeld oogt als een animatie-weergave van de hadj en de zeven omgangen rond de Ka'aba. Energiiek vertelt hij van de hadj met zijn vader, een pittige confrontatie met zijn wortels. Met dia's legt hij alle gebruiken, gebeden en rituelen uit. Om vervolgens dieper de geschiedenis van zijn vader in te duiken. Kirmiziyüz ('een geassimileerde agnostische migrantenzoon') heeft een sterk charisma en kan mooi vertellen maar moet nog leren schrappen. Door de bergen informatie sneeuwt zijn belangrijke vraag - wat moeten hij en wij met deze conservatieve vorm van geloofstraditie? - licht onder. Maar je hebt na afloop wel het gevoel 'in Mekka te zijn geweest zonder dat je het wist'.

Ook de derde monoloog, *Toen we nog deden alsof de snelweg een rivier was* van Anna van der Kruis/Productiehuis Brabant, trekt de toeschouwer een andere werkelijkheid in. Rond een poolcentrum probeert een meisje weerstand te bieden aan sterke drank, een hardhandig vriendje en een slappe moeder. Ze vlucht in fantasiegesprekjes met Paul Newman. De Vlaamse Eva Schram speelt haar mooi, draaiend en dralend op cowboylaarzen. Maar de aardige tekst blijft wat vlak, evenals de begeleidende gitaarglissando's van Maarten Jas. Na een uur ben je wel in barre rafelranden geweest maar weinig vooruitgekomen. Zoals waarschijnlijk geldt voor het hele leven van dit triestige meisje Alicia.

Annette Embrechts

Festival Cement, 21 en 22/2 op diverse locaties in Maastricht. Daar t/m 27/2.